

Список використаних джерел

1. Статистичні дані Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції.
2. Розпізнання та пошук схожих облич. URL: http://https://www.axxonsoft.com/ua/products/intellect/additional_modules/face_recognition.

Івасишин Тарас Михайлович,

співробітник Національної академії Служби безпеки України, кандидат біологічних наук, доцент

МІКРООБ'ЄКТИ В РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Підвищення ефективності діяльності слідчих багато в чому залежить від широкого упровадження в практику досягнень науки й техніки. Спеціальні знання сприяють науковій розробці і застосуванню нових методів та технічних засобів під час встановлення обставин злочину, розширюють можливості отримання інформації про об'єкти, які можуть стати доказами, підвищують якість і результативність слідчих (розшукових) дій.

У розслідуванні й розкритті злочинів велике значення має кропітка робота слідчого з різними слідами, залишеними злочинцями. Серед них вагому роль відіграють латентні сліди, поняття яких доволі широке, оскільки включає в себе об'єкти криміналістичного, судово-медичного та біологічного характеру.

Криміналістична і процесуальна важливість будь-якого речового доказу полягає в тому, що на підставі вивчення його властивостей або локалізації можна з'ясувати обставини, які мають істотне значення для розслідування злочину. Інформація, яку можна отримати шляхом всебічного дослідження мікрооб'єктів, дає змогу слідчому вирішувати цілу низку завдань.

Термін «мікрооб'єкт» використовується не завжди однозначно. Причиною цього є різноманіття й неоднорідність мікрооб'єктів, із якими стикаються на практиці слідчі та експерти. У спеціальній літературі побутують твердження, наприклад, що поняття «мікросліди», «мікрочастини», «мікрорічковості» є видовими щодо більш широкого родового поняття «мікрооб'єкти». Утім, деякі дослідники стверджують, що поняття «мікрочастини» є більш широким, ніж «мікросліди».

Латентні сліди на місці вчинення кримінального правопорушення, порівняно з видимими об'єктами, є більш вірогідними, оскільки злочинець не спроможний їх візуально контролювати, а отже і знищити. Серед таких слідів можуть бути об'єкти незначних розмірів, які називають мікрооб'єктами, мікрослідами або мікрочастинками.

Мікрооб'єкти не є відкриттям останнього часу, але з розвитком мікроскопії, флюорисцентних видів дослідження, ДНК-дослідження і т.д. не втрачають своєї інформативності.

Подальший розвиток наукових методів дослідження, вдосконалення необхідних для цієї мети приладів і технічних пристосувань у найближчому майбутньому сприятимуть більш активному пошуку та дослідженню мікрооб'єктів у слідчій і судовій практиці. Стрімкі процеси розвитку новітніх технологій постійно впливають на вдосконалення криміналістичних засобів і методів виявлення латентних слідів.

Об'єктами судово-медичних експертиз зазвичай є мікрочастинки, сліди-нашарування і відокремлюване: клітини пошкоджених органів і тканин тіла людини, кістки, хрящі, волосся, виділення (сперма, кров, сеча, піт), які вдається виявити на знаряддях пошкодження, одягу злочинця і потерпілого. Ці експертизи досить часто проводяться в розслідуванні особливо небезпечних злочинів проти життя, здоров'я, честі й гідності громадян: вбивства, нанесення тілесних ушкоджень, звалтування. Доручають їх обласним бюро судово-медичної експертизи при обласних відділах системи Міністерства охорони здоров'я України.

Практика показує, що науково-технічний прогрес найбільшою мірою торкнувся судово-медичної експертизи клітин пошкоджених органів і волосся. Встановлення походження шматочків тканин і органів людини, а також клітинних елементів від певних видів тканини (сполучна, епітелна і ін.) визначених органів (серця, печінки тощо) сприяє з'ясуванню питання про спричинення поранень певним знаряддям і, в результаті, – про причетність до злочину конкретної особи. Таке питання вдається вирішити, як правило, у випадках, коли об'єктом дослідження є шматочок (частинка) тканини. Для цього застосовується гістологічний метод дослідження. В процесі аналізу враховується не тільки вид клітин, але і їх поєднання з позаклітинними структурами. Що ж до розрізаних клітинних елементів, їх дослідження дає можливість вирішити це питання в категоричній формі лише в окремих сприятливих випадках, оскільки в будові клітин різних тканин і органів є багато подібного. На сьогодні ведуться наукові дослідження, спрямовані на створення достатньо чутливої методики такого роду дослідження.

Оскільки мікрооб'єкти є речовими доказами й на них поширюється процесуальний статус останніх, то при їх виявленні слідчий самостійно або за допомогою фахівця повинен описати це в протоколі конкретної слідчої (розшукової) дії. Експертний огляд об'єкта-носія в лабораторних умовах із метою виявлення мікрооб'єктів можна розглядати тільки як допомогу фахівця слідчому. Після відображення результату огляду в матеріалах кримінального провадження цьому ж фахівцеві може бути доручено подальше експертне дослідження мікрооб'єктів.

Мікрооб'єкти, виявлені і вилучені з відокремленням від об'єкта-носія в процесі слідчої (розшукової) дії (об'єкти зафіксовані в протоколі), які були відправлені на експертизу і повернені слідчому, можуть бути долучені до матеріалів кримінального провадження як речові докази. Слід мати на увазі, що відокремлені експертами від

об'єкта-носія слідоутворюючі мікрооб'єкти можуть бути долучені до матеріалів кримінального провадження як речові докази разом із предметом, від якого вони відокремлені, з вказівкою причини їх відокремлення в постанові про приєднання. Якщо під час проведення експертного дослідження мікрооб'єкти на конкретному предметі були знищені (слідоутворююча речовина витрачена), цей предмет також варто додати до матеріалів кримінального провадження як речовий доказ. У процесі доказування він підтверджуватиме достовірність предмета, його належність конкретній особі, знаходження на місці події тощо. Факт виявлення на предметі мікрооб'єктів із певними ознаками буде підтверджений протоколом огляду і експертним висновком.

Таким чином, широке впровадження в практику сучасних методів використання мікрооб'єктів у розслідуванні кримінальних правопорушень потребує спеціального навчання слідчих, які повинні бути озброєні певними знаннями в галузі судової мікрології, володіти технічними прийомами й методами роботи з мікрооб'єктами. Це – необхідні знання та вміння професійної підготовки слідчого, складова програми курсу криміналістики і спеціальних курсів для судово-прокурорсько-слідчої спеціалізації у закладах вищої освіти. Для слідчих, які не пройшли спеціальне навчання, потрібно на місцях організувати заняття з вивчення основних криміналістичних методів роботи з мікрооб'єктами, можливостей їх дослідження й доказового значення в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Голос України 2012. № 90–91.
2. Судова медицина : підручник; за заг. ред. А.С. Лісового, Л.Л. Голубовича. Київ : Атіка, 2008. 483с.
3. Судово-експертна діяльність: довідник для суддів. Київ, 2003.

Кобець Микола Вікторович,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗАСТОСУВАННЯ GPS-ТРЕКЕРІВ У РОЗКРИТТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Підвищення ефективності і якості здійснення органами та підрозділами Національної поліції України правоохоронних функцій на основі активного використання досягнень науково-технічного прогресу є важливим чинником успішного виконання сучасних завдань з ефективною боротьби з кримінальними правопорушеннями та забезпечення правопорядку в державі.